

Brüsszel, 2021. május 17.
(OR. en)

8618/21

COMPET 336	EMPL 190
IND 120	ENER 166
MI 330	ENV 289
CLIMA 100	ESPACE 50
CONSOM 116	PI 35
DIGIT 57	POLMIL 66
ECOFIN 424	RC 19
EDUC 158	RECH 201

FELJEGYZÉS

Küldi: az elnökség
Címzett: az Állandó Képviselek Bizottsága/a Tanács

Tárgy: *A Versenyképességi Tanács 2021. május 27-i ülésének előkészítése*
Az új európai iparstratégia frissítése – a kritikus fontosságú
nyersanyagokhoz való hozzáférés biztosításának rendkívüli jelentősége
Irányadó vita

A Versenyképességi Tanács 2021. május 27-i ülésén tartandó irányadó vita előkészítése céljából mellékelten továbbítjuk a delegációknak „Az új európai iparstratégia frissítése – a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférés biztosításának rendkívüli jelentősége” című elnökségi feljegyzést.

Versenyképességi Tanács | Belső Piac és Ipar

Az új európai iparstratégia frissítése – a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférés biztosításának rendkívüli jelentősége

Elnökségi vitaanyag

Jelentős változások történtek 2020 márciusa óta, amikor a Bizottság elfogadta az iparpolitikai csomagot. A Covid19-világjárvány súlyosan érintette az európai gazdaságot, és a különböző ágazatok és ipari ökoszisztémák tekintetében eltérő mennyiségi és minőségi hatásokkal járt.

A Bizottság által május 5-én előterjesztett frissített iparstratégia újólá megerősíti a 2020 márciusában meghatározott prioritásokat, mindenekelőtt a zöld és digitális átállást. Ugyanakkor tartalmaz egy értékelést, amelynek célja, hogy levonja a világjárvány okozta válság tanulságait annak érdekében, hogy a helyreállítás lendületet kapjon, fokozódjon az EU nyitott stratégiai autonómiája [amelyet a versenyképességi (belső piaci és ipari) miniszterek ez év márciusában tartott nem hivatalos ülésén részletesen megvitattak], valamint hogy felgyorsuljon a kettős átállás, szem előtt tartva az Európai Tanács 2020. októberi következtetéseiben megfogalmazott alábbi kéréseket: i. stratégiai jelentés benyújtása az egységes piacról, beleértve az egységes piaci szabályok érvényesítésére vonatkozó cselekvési terv aktuális állását is; ii. a meglévő eljárások megfelelőségének és az egységes piac rezilienciáját erősítő intézkedések szükségességének értékelése; valamint iii. a stratégiai függőségek azonosítása, különösen a legérzékenyebb ipari ökoszisztémákban, például az egészségügyben, és javaslatok tétele az azokat mérséklő intézkedésekre.

Az egységes piac ellenálló képességének erősítése

Az egységes piacról szóló első éves jelentés többek között a válságnak az egységes piacra és az európai vállalatokra, többek között az ipari ökoszisztémákra és a kis- és középvállalkozásokra (kkv-k) gyakorolt hatását vizsgálja. Értékeli továbbá az egységes piac előtt álló legfőbb akadályok felszámolása terén elért eredményeket.

Az elemzés és a levont tanulságok alapján a Bizottság megerősíti elkötelezettségét amellyel, hogy megvizsgálja az egységes piac ellenálló képessége megerősítésének módjait. Ez magában foglalja az egységes piaci szükséghelyzeti eszközt, amelynek célja, hogy strukturális megoldást nyújtson a személyek, áruk és szolgáltatások rendelkezésre állásának és szabad mozgásának biztosítására az esetleges jövőbeli válságok összefüggésében.

A dokumentum kiemeli továbbá az iparstratégia keretében 2020 márciusában létrehozott, az egységes piac szabályainak érvényesítésével foglalkozó munkacsoport mint azon magas szintű fórum fontos szerepét, amelynek keretében a Bizottság és a tagállamok együttműködve megoldásokat keresnek az egységes piac előtti akadályok kezelésére.

Folytatódni fognak az egységes piac akadályairól szóló, 2020. évi jelentésben azonosított korlátok és akadályok kezelésére irányuló erőfeszítések. A Bizottság fel fogja térképezni különösen az üzleti szolgáltatások területére vonatkozó szabványok meghatározásának és annak lehetőségeit, hogy miként lehet javítani a munkavállalók kiküldetésének gyakorlati megvalósulását. Hangsúlyt kap továbbá az áruk és szolgáltatások közötti kölcsönös függés valamennyi ökoszisztémán átívelően, valamint a nemzeti hatóságok általi hatékony piacfelügyelet szerepe a nem megfelelő termékekkel szembeni fellépésben.

A késedelmes fizetések elleni küzdelemre irányuló konkrét kezdeményezések, mint például a késedelmes fizetések jövőbeli megfigyelőközpontja, az InvestEU kkv-keretén keresztül a kkv-kba történő beruházások mozgósítása, valamint a sajáttőke-finanszírozáshoz való hozzáférés javításának biztosítása érdekében a kkv-kat és a közepes piaci tőkeértékű vállalatokat támogató új köz-magán nyilvános részvénykibocsátási alap (IPO) szintén hozzá fogják járulni a kkv-k fizetőképességének javításához. Ezek az intézkedések elő fogják segíteni az egységes piac helyreállítását, és erősíteni fogják az EU iparának versenyképességét és rezilienciáját.

Az EU stratégiai függőségeinek kezelése

A 2020. márciusi iparstratégia kiemelte, hogy fontos megerősíteni az EU nyitott stratégiai autonómiáját, és hogy csökkenteni kell a harmadik országoktól való függőséget egyes stratégiai fontosságú termékek, infrastruktúrák és technológiák tekintetében. A Covid19-válság rávilágított a jelenlegi és jövőbeli stratégiai függőségek jobb előrelátásának fontosságára.

A frissített iparstratégiával együtt közzétett, a stratégiai függőségekről szóló bizottsági szolgálati munkadokumentumban a Bizottság kereskedelmi adatokon alapuló elemzést végzett, amely első betekintést nyújt. Az elemzés az EU-ba importált 5 200 termék közül 137 terméket azonosít (amelyek az EU által importált áruk teljes importértékének 6%-át teszik ki) olyan érzékeny ökoszisztémákban, amelyek esetében az EU-t nagymértékű függőség jellemzi. Ezek mintegy fele Kínából származik. E termékek főként az energiaigényes iparágakhoz (például a nyersanyagágazathoz) és az egészségügyi ökoszisztémákhoz (például a gyógyszerhatóanyagok ágazatához) kapcsolódnak, illetve a zöld és digitális átállás támogatása szempontjából releváns egyéb termékek.

Közülük 34 termék sérülékenyebbnek tekinthető, mivel valószínűleg kevés lehetőség van további diverzifikációjukra vagy uniós termékekkel való helyettesítésükre. A jelenlegi elemzés hat terület, azaz a nyersanyagok, az akkumulátorok, a gyógyszerhatóanyagok, a hidrogén, a félvezetők, valamint a felhőalapú és az élvonalbeli technológiák mélyreható felülvizsgálatára terjed ki. Az elemzés a fejlett technológiák területén jelentkező kihívásokra és függőségekre is rávilágít.

Ami a további lépéseket illeti, a frissített iparstratégia megerősíti, hogy a Bizottság – többek között az ipari fórum támogatásával – továbbra is együtt fog működni a tagállamokkal és az iparral, hogy elmélyítse ezt az elemzést és foglalkozzon a feltárt stratégiai függőségekkel. A kereskedelempolitikai felülvizsgálatban foglaltaknak megfelelően a Bizottság hasonló gondolkodású partnerekkel együttműködve továbbra is a nemzetközi ellátási láncok diverzifikálására és nemzetközi partnerségek kialakítására fog törekedni.

Ezen túlmenően a frissített iparstratégia újól megerősítette, hogy a Bizottság támogatja az ipari szövetségeket azokon a stratégiai területeken, ahol ezek bizonyultak a legjobb eszköznek az olyan tevékenységek felgyorsítására, amelyek egyébként nem fejlődnének. Konkrétan a Bizottság már bejelentette, hogy két szövetség létrehozását készíti elő a processzorok és a félvezető technológiák területén, valamint az ipari adatok, a peremtechnológia és a felhőtechnológia területén. Mérlegeli továbbá az űrhajó-hordozórakétákkal foglalkozó szövetség, valamint a kibocsátásmentes repüléssel foglalkozó szövetség létrehozásának előkészítését, amely a jelenleg megfontolás alatt álló, megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagokkal foglalkozó szövetséget teljes mértékben kiegészítve működne.

A frissített iparstratégia értelmében a Bizottság – Európa stratégiai érdekeivel és értékeivel összhangban álló – szabványosítási stratégiát is elő fog terjeszteni, hogy elősegítse a határozottabb érdekérvényesítést a szabványosítás területén európai és nemzetközi viszonylatban. Bár technikai jellegű, a szabványosítás nagymértékben stratégiai tevékenység. A szabványok biztosítják a különböző eszközök és szolgáltatások közötti interoperabilitást, csökkentik az alkalmazkodási költségeket, felszámolják a kereskedelem előtti akadályokat, segítik a vállalatokat a piacra jutásban, valamint megkönnyítik az új technológiák és termékek bevezetését. Emellett a szabványok kulcsszerepet játszhathatnak az EU versenyképességének és technológiai vezető szerepének előmozdításában, különösen azokon az új területeken, ahol az EU önállóan vagy hasonló gondolkodású partnerekkel együttműködve képes befolyásolni a nemzetközi rendszert.

A stratégiai közbeszerzésről szóló, bejelentett iránymutatás további hozzájárulást nyújthat a beszállítói bázis diverzifikálásához és az uniós értékláncok megerősítéséhez globális összefüggésben.

A Bizottság a frissített iparstratégiával összefüggésben javaslatot tett az egységes piacon belüli külföldi támogatások potenciálisan torzító hatásainak kezelését célzó jogi eszközre is. Ez az eszköz kulcsfontosságú lehet, mivel foglalkozik az egyenlő versenyfeltételek külső dimenziójával, és ezáltal hozzájárul a tisztességes és versenyképes egységes piac előmozdításához.

Végezetül, a frissített iparstratégiában meghatározott kezdeményezéseket a harmadik országok által mérlegelt intézkedések tágabb összefüggésében is kell mérlegelni. Az USA például felülvizsgálja ellátási láncait, különös tekintettel az akkumulátorokra, a félvezetőkre, a gyógyszerhatóanyagokra és a ritkaföldfémekre, valamint hat iparágra¹. A G7-ek gazdasági rezilienciájára vonatkozó új cselekvési terv részeként a G7-ek foglalkoznak a globális ellátási lánc sebezhetőségeivel is.

A kettős átállás felgyorsítása

A világvárvány hatással volt a zöld és digitális átállás sebességére és mértékére. Az átállások gazdasági alátámasztottságának és kiszámíthatóságának javítása érdekében – amelyek a megalapozott beruházási döntések előfeltételei –, az iparnak koherens szabályozási keretre, a kapacitásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférésre (ideértve a digitális kapacitásokat és infrastruktúrákat is), a finanszírozáshoz való hozzáférésre (különös hangsúlyt helyezve a tőkeinstrumentumokra és a tőkeökoszisztéma javításának szükségességére), a nyersanyagokhoz és a dekarbonizált energiához való hozzáférésre, valamint a megfelelő készségekre van szüksége.

Ennek fényében a frissített iparstratégia ismerteti a tizennégy ipari ökoszisztéma előtt álló kihívások és a már elindított, áttörést hozó kezdeményezések első elemzését. Ezek az elemzések fontos hozzájárulást jelentenek az ipari ökoszisztémák úgynevezett átállási pályáinak az iparral, a hatóságokkal, a szociális partnerekkel és más érdekelt felekkel partnerségben való közös kialakításához.

Emellett szükség van a zöld termékek piacainak kialakítására és elmélyítésére, valamint a beruházások fellendítésére. A Next Generation EU-ból származó beruházások, amelyekről a Versenyképességi Tanácsnak februárban alkalma volt megbeszélést folytatni, lehetőséget nyújtanak majd gazdaságaink strukturális átalakítására. A több országot érintő projektek, az ipari szövetségek, az európai partnerségek és más eszközök fontos szerepet játszhatnak a kettős átállás előmozdításában.

¹ Védelem, egészségügy, IKT, energia, közlekedés, agrár-élelmiszeripar. Lásd: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/02/24/executive-order-on-americas-supply-chains/>.

Hozzáférés a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz

A frissített iparstratégia, valamint az uniós stratégiai függőségek és kapacitások abban elvégzett feltérképezése még inkább ráirányítja a figyelmünket arra, hogy az EU milyen mértékben függ a harmadik országokból származó nyersanyagokkal való ellátástól.

A kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó uniós cselekvési terv² tíz olyan intézkedést terjeszt elő, amelyek célja a reziliencia és a nyitott stratégiai autonómia kiépítése az erőforrás-felhasználás környezeti és társadalmi hatásainak csökkentése mellett. Az uniós cselekvési terv sikere szempontjából kiemelkedő fontosságúnak minősül, hogy a tagállamok tudatában legyenek a kritikus fontosságú nyersanyagoktól való – többek között ezeknek a feldolgozó iparágak általi felhasználása és aktív szerepvállalásuk révén fennálló – saját stratégiai függőségeiknek. A legsürgetőbb cselekvést igénylő területek közé tartoznak a ritkaföldfémek. Ezek elengedhetetlenek az állandó mágnesek előállításához számos ipari ökoszisztémában, különösen a gépjárműiparban, valamint a megújuló energiák és a védelem területén³.

A ritkaföldfémek beszerzése és finomítása, valamint a mágnesek újrafeldolgozása területén szinte kizárólagosan egyetlen beszerzési forrásra (Kína) való támaszkodás olyan stratégiai kockázatnak tekinthető, amelyre nemcsak az EU, hanem az Egyesült Államok, Japán, az Egyesült Királyság, Kanada, Ausztrália, India és mások is gyors megoldást szeretnének találni.

Beruházásokra van szükség, és az Európai Nyersanyagszövetség (ERMA) olyan beruházási ütemtervet készített elő, amely hozzájárulhat a nyersanyagoktól való jelentős függőségek kezeléséhez. Ennek sikeréhez azonban a feldolgozott termékek előállítóinak piacot kell biztosítani.

² COM(2020) 474, 2020. szeptember 3.

³ Az elektromos járművek 95 %-a állandó mágneseket használ, a szélturbinák pedig MW-onként átlagosan 600 kg állandó mágneset tartalmaznak. A védelmi ipar kis mennyiségű, de minőségi és nehezen helyettesíthető állandó mágneset használ.

Jelenleg a ritkaföldfémek belföldi beszerzése csaknem a nullával egyenlő. Az uniós cselekvési terv felszólítja a tagállamokat és a régiókat, hogy megfelelőbben használják ki a belföldi erőforrásokat azáltal, hogy meghatározzák a kritikus fontosságú nyersanyagok bányászatára, feldolgozására és hulladékainak hasznosítására irányuló azon projekteket, amelyek 2025-re működőképesek lehetnek (például a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt releváns beruházások révén). A belföldi beszerzésből 2030-ra potenciálisan az éves uniós kereslet 20 %-a lehetne biztosítható⁴.

A Bizottság stratégiai partnerségek kialakítását javasolta az erőforrásokban gazdag országokkal a külső beszerzés diverzifikálása érdekében, és már tárgyalásokat folytat Kanadával és Ukrajnával. Fontosak más régiók is, például a Nyugat-Balkán. Szerbia jelentős erőforrásokkal rendelkezik a lítium, a borátok és egyéb kritikus fontosságú nyersanyagok tekintetében, és megerősítette az EU-val kialakítandó stratégiai partnerség kialakítása iránti érdeklődését. A Bizottság mérlegeli továbbá, hogy stratégiai partnerségeket javasol Afrika érdekelt országai számára, felajánlva számukra a segítséget a hozzáadott érték megteremtéséhez a bányászati ágazatban mint a gazdasági és társadalmi fejlődés hajtóterejében.

Fontos megjegyezni, hogy a többi globális szereplő is ezen országok felé fordul a kritikus fontosságú ásványokkal való ellátásuk biztosítása érdekében. Ezért kulcsfontosságú, hogy a tagállamok és az európai vállalatok aktívan részt vegyenek ezekben a stratégiai partnerségekben.

Vitapontok:

- 1. A frissített iparstratégia mely három elemét kell kiemelten kezelni a rövid/középtávon elfogadandó szakpolitikai intézkedések tekintetében? Szem előtt tartva a belső piac kulcsfontosságú szerepét, mely három elem tekintendő különösen fontosnak az új egységes piaci szükséghelyzeti eszköz tekintetében?*
- 2. Veszélyeztetni fogják-e a kritikus nyersanyagoktól való függőségek a zöld és digitális átállás tényleges beindításához szükséges beruházások nagyságrendjét és ütemét? A tagállamok milyen nyersanyag-értékláncokba való beruházásokat szándékoznak támogatni magánberuházások, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, uniós alapok és/vagy állami támogatások révén?*

⁴ Az ERMA számításai: Az ERMA mostanáig 14 olyan belföldi projektet azonosított, amelyek 2030-ig 7 000 tonna mágneszt tudnának biztosítani, és az éves uniós kereslet 20 %-át fedezhetnék.